

excessieve oudedagsvoorziening mede op kosten van de belasting op te bouwen, drastisch ingeperkt. Dat is naar de mening van mijn fractie een goede zaak. Wat opvalt, is dat geen beperking wordt aangebracht voor andere vormen van pensioenopbouw. Het blijft dus mogelijk om in het kader van een pensioenregeling een gigantische oudedagsvoorziening op te bouwen. Dat geeft ten minste de indruk dat met betrekking tot de oudedags- en/of pensioenregelingen niet alles even evenwichtig is geregeld.

Duidelijk een verbetering ten opzichte van de huidige situatie is de mogelijkheid voor kleine zelfstandigen om een adequate oudedags- en nabestaandenvoorziening op te bouwen.

Met betrekking tot de koopsomposten is er in die zin een verbetering ontstaan, dat tussentijdse handelingen met de polis niet alleen met inkomstenbelasting worden belast maar dat ook over het rentebestanddeel revisierente moet worden betaald. De advertenties aan het einde van het jaar zullen er niet minder groot of minder frequent door zijn maar de aftrekmogelijkheid is lager.

Of het zwaartepunt voor de koper ligt bij de belastingaftrek nu of bij zijn/haar adequate oudedagsvoorziening later, laat ik maar in het midden. Maar een en ander laat onverlet dat mijn fractie een aantal kritische vragen heeft bij de uitwerking van een aantal aspecten van het voorliggende wetsvoorstel. Wij hadden verwacht dat de schriftelijke behandeling een adequaat middel zou zijn om daarop een antwoord te krijgen. Nu dat niet zo bleek te zijn, was mijn fractie genoodzaakt om tijdens dit debat een aantal technische vragen opnieuw te stellen. Wij betreuren dat, omdat een openbare behandeling zich daarvoor niet bij uitstek leent. Omdat mijn fractie van mening is dat na jaren van onzekerheid en verschillen van inzicht de discussie over de brede herwaarding 1 vandaag in positieve zin zou dienen te worden afgerond, zal het duidelijk zijn dat de antwoorden van de staatssecretaris voor mijn fractie van groot belang zijn.

De voorzitter: Ik geef het woord aan de heer Stevens voor het uitspreken van zijn maidenspeech.

De heer **Stevens** (CDA): Mijnheer de voorzitter! De brede herwaarding kent een lange voorgeschiedenis. Volgens de parlementaire overlevering was het de toenmalige minister van Financiën Duisenberg die in 1977 voor het eerst melding maakte van een brede herwaarding van de wetgeving inzake periodieke uitkeringen.

Thans zijn wij 14 jaar verder en zijn wij bij de apotheose aangeland. Het wetsvoorstel heeft vanaf den beginne veel kritiek ontmoet vanuit de verzekeringswereld en de fiscale vakpers. Dit ondanks een voorspoedige start aan de hand van een voorontwerp van wet; een initiatief dat door de leden van mijn fractie zeer op prijs is gesteld. De toenmalige bewindslieden gaven dankzij deze procedure belanghebbenden en geïnteresseerden een kans, zich op voorhand uit te spreken over de voorstellen. Die inspraakronde vertaalde zich echter niet in een voorstel dat brede steun verwierf bij de meest direct betrokkenen.

Het pad dat het wetsvoorstel vanaf dat moment heeft doorlopen, wordt gekenmerkt door incidenten. Het persbericht van 15 oktober 1990 opent de rij. De daarin aangekondigde beperking van de eerbiedigende werking werd in de fiscale vakpers omschreven als een regelrechte woordbreuk. Ook is er veel te doen geweest over de geschonden afspraken met de verzekeraars. Dat incident mondde zelfs uit in een kort geding van een verzekeringsmaatschappij tegen de Staat der Nederlanden, wegens een ongeoorloofde inbreuk op eerder gedane toezeggingen.

Bovendien sneuvelde het natuurlijk maximum; een gedurfdetrouwille van Financiën, waarbij de belastingplichtige de kans werd gegeven zelf uit te maken wat zijn voorzieningenniveau zou moeten zijn. Onder politieke druk werd dit moedige staaltje van fiscale keuzevrijheid vervangen door een wettelijk keurslijf dat het complexiteitsniveau van dit wetsvoorstel aanzienlijk heeft verhoogd.

Het natuurlijk maximum was overigens wel een van de pijlers waarop dit wetsvoorstel was gebouwd. Het werd geëlimineerd zonder dat de Raad van State over deze koerswijziging had kunnen oordelen en ook zonder dat de

verzekeringswereld het nieuwe systeem had kunnen evalueren.

Ook de verbrokkelde parlementaire behandeling heeft kritiek opgeroepen, voorzitter, en niet ten onrechte. Een project van zulke majeure omvang en met zulk een lange voorgeschiedenis behoort bij voorkeur als een geheel te worden ingediend en behandeld. Nu wordt de Eerste Kamer gedwongen zich te beraden over een wetsvoorstel waarin begrippen worden genoemd die in brede herwaarding 2 nader moeten worden uitgewerkt. Overigens doet zich wel het merkwaardige feit voor dat deze Kamer reeds met de bewindslieden heeft mogen communiceren — zij het schriftelijk — over de contouren van deze brede herwaarding 2.

Tenslotte roepen de EG-aspecten ook steeds meer vragen op zoals gebleken is uit de inbreng van diverse fracties.

Voorzitter! Deze opmerkingen en kanttekeningen doen niets af aan het feit dat mijn fractie de uitgebreide beantwoording van vragen door de bewindslieden tijdens de schriftelijke behandeling op prijs heeft gesteld, al zijn niet alle vragen altijd volledig beantwoord. Mijn fractie plaatst deze kanttekeningen dan ook meer — en in constructieve zin — in het kader van de vraagstelling of en in hoeverre wij van deze gang van zaken kunnen leren. Grote projecten zoals Oort en Simons lijken gedoemd te zijn uit te monden in zeer gecompliceerde wetten en uitvoeringsbepalingen. De oorspronkelijke opzet en uitgangspunten komen daarbij in het gedrang en de eenvoud wordt geweld aangedaan. Ook de brede herwaarding heeft zwaar onder druk gestaan.

Voor ons blijft de kernvraag, hoe de beoogde doelstellingen kunnen worden bereikt met eenvoudiger wetgeving en minder geforceerde ingrepen. Teneinde een beter inzicht te verkrijgen in dit soort processen en hun neerslag in de maatschappij, verzoekt mijn fractie de staatssecretaris de praktijkervaringen met het resultaat van dit wetsvoorstel over één à twee jaar te evalueren vanuit het oogpunt van de belastingplichtige, de verzekeringsmaatschappijen en de belastingdienst, zoals dit ook zeer recent bij Oort is geschied. Zij nodigt de staatssecretaris uit, de conclusies van een dergelijke evaluatie te zijner tijd te delen met de leden van beide Kamers, zodat

daarover constructief overleg kan worden gevoerd.

De uitgangspunten van het wetsvoorstel worden door de leden van de CDA-fractie in grote lijnen onderschreven. Het eerste en belangrijkste uitgangspunt is de mogelijkheid voor iedere belastingplichtige om met fiscale begeleiding een bij zijn inkomen passende adequate onderhoudsvoorziening op te bouwen. Met name voor zelfstandigen treedt hier een mogelijkheid voor verbetering op. Daar staat weer tegenover dat de introductie van de gerichte lijfrente leidt tot lagere verzorgingsmogelijkheden. Bij vooroverlijden van de belastingplichtige of zijn nabestaanden verdwijnt immers een deel van het gespaarde kapitaal, zodat slechts de verzekeringsmaatschappij als lachende begunstigde overblijft.

Hetzelfde geldt voor een meer evenwichtige behandeling van verzekeringsproducten en bancaire spaarproducten en de bestrijding van onbedoeld gebruik. Het is echter nog de vraag in hoeverre de mogelijkheden voor onbedoeld gebruik wezenlijk zijn gereduceerd door de verlaging van de premieaftrek.

Kunnen de leden van mijn fractie zich vinden in de uitgangspunten van het wetsvoorstel, minder gelukkig zijn zij met de wijze van uitwerking. Zij hebben er reeds eerder op gewezen dat de formule voor de berekening van de tweede tranche gecompliceerd is en dat de berekening op grote problemen stuit. Het is moeilijk, zo niet onmogelijk om op jaarlijkse basis een opgave van de pensioenrechten van de pensioeninstellingen te verkrijgen. Volgens de bewindslieden zou de belastingplichtige zelf met enig rekenwerk kunnen bepalen hoeveel zijn aanspraken zijn. De huidige stand van de techniek zou er borg voor staan, dat de pensioenfondsen de gegevens tijdig zullen aanleveren.

Beide argumenten overtuigen niet. De leden van mijn fractie bewonderen weliswaar het vertrouwen van de bewindslieden in de huidige stand van de techniek, maar zij menen dat dit onvoldoende grond is om de aftrekmogelijkheid van de belastingplichtigen daarvan afhankelijk te maken. Belastingplichtigen die zelf hun pensioenaanspraak kunnen uitrekenen aan de hand van een pensioenreglement van normale ingewikkeldheid, verdienen het bij wijze van spreken direct tot het

Actuarieel genootschap te worden toegelaten. De leden van mijn fractie betreuren het in ieder geval dat de bewindslieden omtrent het wezenlijke punt van informatieverzorging geen afstemming hebben gepleegd bij de desbetreffende pensioenfondsen en evenmin een onderzoek hebben gedaan bij een representatieve groep van pensioenverzekeraars.

Hoe het ook zij, daarmee is de concrete vraag nog steeds niet beantwoord hoe een belastingplichtige dient te handelen die niet tijdig de mededeling van de pensioenverzekeraar ontvangt. Hij mag niet de dupe worden van het feit dat een aantal pensioenfondsen niet of niet tijdig in staat is, de gevraagde informatie te verschaffen.

Bedacht moet worden dat het hier gaat om het belang van de belastingplichtige die lijfrentepremies wil aftrekken en niet om het belang van de fondsen en de verzekeraars, al vrezende de leden van mijn fractie zeer dat de laatsten na inwerkingtreding van de wet zullen merken hoeveel extra werk deze verplichting zal opleveren, met name voor fondsen die geïndexeerde uitkeringen moeten doen. Het verschijnsel "Heerendiensten" dreigt ook hier nader cijfermatig te worden ingevuld.

Zou de staatssecretaris duidelijk willen aangeven wat de rechtspositie is van de belastingplichtige die deze informatie niet kan verkrijgen? Moet hij een fictief bedrag betalen en aftrekken tot behoud van rechten? Heeft hij een claim op de verzekeringsmaatschappij indien hij de informatie niet tijdig heeft ontvangen of wellicht een claim op de fiscus, die een aanspraak op een aftrekpost afhandelt? In dit verband verwijs ik graag naar het door de staatssecretaris recent voorgestelde belastingstatuut, waarin respect voor dienstverlening aan het publiek onlosmakelijk is verbonden aan het handelen van de belastingdienst.

Mijn fractie zou er daarom voor willen pleiten dat de termijn van zes maanden, zoals genoemd in artikel 45b, lid 2, tijdelijk wordt verlengd tot een termijn van twaalf maanden, zolang er geen wettelijke verplichting voor de pensioenfondsen bestaat om de gevraagde informatie binnen een bepaalde termijn af te geven. Het is mijn fractie overigens bekend, dat bij het kabinet het voornemen bestaat om in de Pensioen- en Spaarfondsenwet voorschriften op te nemen

over informatieverstrekking aan deelnemers over individueel opgebouwde pensioenaanspraken. Kan de staatssecretaris medelen of daarbij ook aan de termijn wordt gedacht waarbinnen de informatie moet worden verstrekt? Wordt een sanctie overwogen op niet-tijdige informatieverzorging?

Ik kom op de polis lay-out. Ik ben daarvoor nog geen beter woord tegengekomen. Het is een onderwerp waarvoor de leden van mijn fractie graag aandacht vragen. Dat doen zij met name voor de uitbreiding van de reparatietermijn voor polissen met een oude redactie die geruisloos kunnen worden omgebouwd tot polissen met een nieuwe redactie. Volgens de bewindslieden is deze termijn in feite twaalf maanden, omdat de verzekeraars reeds per 1 juli 1991 wisten dat er moest worden omgebouwd. Over de herformulering bestaat echter nog steeds onduidelijkheid bij de verzekeraars. Gezien de klantvriendelijkheid die de fiscus terecht propageert, kan er toch geen bezwaar zijn tegen een eenmalige verlenging van deze termijn om de door de wetgever mogelijk gemaakte geruisloze omzetting te effectueren. Kan de staatssecretaris aangeven welke bezwaren er zouden bestaan tegen een dergelijke coulançe?

Overigens is de discussie over de polis lay-out daarmee nog niet gesloten. De bewindslieden stellen dat in de computerprogramma's bestaande termen kunnen worden gehandhaafd, terwijl in de polis zelf formuleringen moeten worden gekozen die stroken met de juridische vorm van de verzekering. Dit is niet goed te volgen. De computer drukt namelijk veelal de polistekst af. Als men dan de bestaande termen handhaaft, komen deze termen dus ook in de polis te staan. De leden van mijn fractie zouden daarom graag een concrete toelichting van de bewindslieden willen horen op dit punt en met name op de door het Verbond van verzekeraars voorgestelde oplossing van de toevoeging van een clauseblad aan de polis.

Ik kom op de deregulering. De bepalingen van het wetsvoorstel zijn zeer gecompliceerd en feitelijk ontoegankelijk voor de doorsnee belastingplichtige. Een staaltje van ontoegankelijke wetgevingstekst vindt men bijvoorbeeld in artikel 26b, lid 1. Dit lid bevat een volzin met meer dan 100 woorden. Gezien mijn spreektijd, heb ik gearzeld of ik dit

artikel woordelijk zou citeren. Ik doe het echter toch maar. Artikel 26b, lid 1 luidt:

'Ingeval in het kader van een boedelscheiding of ter voldoening of afkoop van de verplichting tot het doen van periodieke uitkeringen en verstrekkingen als bedoeld in artikel 30, eerste lid, onderdeel b, en artikel 45, eerste lid, onderdeel d, een recht op een kapitaalsuitkering uit levensverzekering of op periodieke uitkeringen en verstrekkingen wordt toegescheiden, toegekend of in een gelijksoortig recht wordt omgezet, wordt die handeling niet in aanmerking genomen voor de toepassing van artikel 25, derde, vierde, achtste en tiende lid, artikel 31, eerste en vijfde lid, artikel 35, artikel 45, eerste lid, onderdeel h, en artikel 45c, tweede lid, onderdelen a en b, van deze wet en artikel 25, vierde lid, tweede volzin, van de Invorderingswet 1990.'

Dit was dus het eerste lid. Niettemin vermeldt de memorie van toelichting dat het wetsvoorstel past in het beleid, waarin terughoudendheid met regelgeving wordt betracht. Desondanks leveren de voorstellen een taakverzwaring op voor de belastingdienst, waarmee 95 mensjaren zijn gemoeid. Hoe komt het nu dat zo een moeilijk leesbaar en ingewikkeld stuk wetgeving past in het dereguleringsbeleid? De indruk wordt gewekt dat aan de dereguleringsstoetsing slechts lippendienst wordt bewezen. De leden van mijn fractie pleiten ervoor dat deze toetsing in de toekomst weer de hoogste prioriteit krijgt en dat belangrijke wetsvoorstellen aan de commissie voor de toetsing van wetgevingsprojecten worden voorgelegd. Is het juist dat deze commissie niet is geraadpleegd bij de brede herwaardering? Zo ja, kan de staatssecretaris dan aangeven op welke gronden dat niet gebeurd is? Is hij bereid, in de toekomst deze procedure wel te volgen bij belangrijke wetsvoorstellen dan wel ingrijpende wijzigingen daarvan?

Het complexiteitsniveau van dit wetsvoorstel zou overigens nog veel hoger gelegen hebben, indien het oorspronkelijke overgangsrecht zou zijn gehandhaafd. De leden van mijn fractie zijn de bewindslieden dan ook zeer erkentelijk dat zij bewilligd hebben in een uitstel van de ingangsdatum tot 1 januari 1992 uit overwegingen van rechtszekerheid en vereenvoudiging. De novelle,

wetsvoorstel 22364, geeft mijn fractie dan ook geen aanleiding tot nadere opmerkingen.

Ik kom op de verhouding tot het EG-recht. De leden van de CDA-fractie blijven ook na de memorie van antwoord geïntrigeerd door de reactie van de bewindslieden op de vragen die zijn gesteld in verband met de toepassing van het EG-recht. Er lijkt sprake van een belangrijk verschil van inschatting. Mijn fractie krijgt de indruk dat vandaag in Den Haag fiscale piketpaaltjes rond Nederland worden uitgezet, terwijl in Maastricht wordt onderhandeld over vergaande voorstellen tot Europese eenwording. Dit proces van Europese integratie brengt met zich dat grenzen vervallen, ook fiscale grenzen. Deze realiteit wordt met de dag duidelijker. Ten tijde van het voorontwerp speelde deze dreiging wellicht minder. Sindsdien lijken echter geen serieuze pogingen te zijn ondernomen om het wetsvoorstel in overleg met de Europese Commissie te toetsen aan de Europese richtlijnen inzake vrijheid van vestiging en dienstverlening.

Wil men onder de nieuwe wetgeving fiscale premieaftrek claimen, dan moeten lijfrente- of pensioencontracten worden afgesloten met in Nederland gevestigde, professionele verzekeringsmaatschappijen en pensioenfondsen. Vaste inrichtingen van buitenlandse verzekeraars tellen mee. Dit soort vestigingseisen is al in 1986 verboden door het Europese Hof in de verzekeringsarresten. Bovendien is vrij recent een wetsvoorstel ingediend bij de Tweede Kamer tot wijziging van de Wet toezicht verzekeringsbedrijf, waarbij de eis van de vaste inrichting of vertegenwoordiging zal vervallen in ruil voor meldingsplicht bij de Verzekeringkamer. Dit wetsvoorstel is gestoeld op de Tweede EG-richtlijn inzake het verzekeringsbedrijf.

Het voorliggende wetsvoorstel bevat niettemin een aantal beperkingen inzake de uitkeringen, die niet aan buitenlandse verzekeraars kunnen worden opgelegd. Men kan daarbij denken aan het ingangstijdstip, de hoogte van termijnen, gerechtigde personen en verbod op afkoop. Zonder deze beperkingen zou het wetsvoorstel sterk aan betekenis hebben ingeboet op het punt van controle en handhaafbaarheid. De leden van mijn fractie vragen zich af, waarom de bewindslieden op dit punt niet eerder en diepgaander actie

hebben ondernomen richting Brussel, te meer nu zij wel rekening lijken te houden met een mogelijke negatieve uitspraak van de rechter. Tot op heden is hun actie beperkt gebleven tot informeel overleg met enkele lidstaten, maar toch lijkt er enige beweging te zijn gekomen: tussen het moment van indiening van de memorie van antwoord op 18 oktober 1991 en de nadere memorie van antwoord op 18 november 1991 heeft kennelijk informeel overleg plaatsgevonden met de Europese Commissie, althans dat menen wij te lezen in de nadere memorie van antwoord, zij het tussen de regels door.

De leden van mijn fractie zouden graag concreet vernemen, op welke aspecten dit informele overleg zich toespitst en welke punten concreet aan de orde zijn gesteld met de Commissie en de andere lidstaten. Kan de staatssecretaris aangeven welke maatregelen hij op het oog heeft in geval van een negatieve gerechtelijke uitspraak? Wij hebben gelezen dat de bewindslieden menen, dat de schade beperkt zal blijven tot een fiscale correctie met betrekking tot de aftrekpost. Zij vergeten dan, dat ook buitenlandse verzekeringsmaatschappijen en particulieren claims kunnen indienen. Hebben de bewindslieden kennis kunnen nemen van een tweetal recente arresten van het Europese Hof van Justitie, namelijk de zaken Francovich en Bonifaci? Op grond van deze arresten zijn de lidstaten namelijk verplicht om schade te vergoeden die particulieren ondervinden vanwege de verkeerde of niet tijdige tenuitvoerlegging van EG-richtlijnen, wanneer deze ten doel hebben om bepaalde belangen van particulieren te beschermen. Hoe schatten de bewindslieden de betekenis van deze arresten in, indien van strijdigheid met de EG-richtlijnen zal blijken?

De buitenlandse verzekeraars. Het huidige wetsvoorstel roept een aantal indringende vragen van EG-recht op met betrekking tot buitenlandse verzekeraars. Allereerst de vaste inrichting. In de voorgestelde wetgeving is de positie van de buitenlandse verzekeraar met een Nederlandse vaste inrichting duidelijk kwetsbaar. Immers, bij sluiting van de vaste inrichting vervalt de aftrekbaarheid van de premie voor de Nederlandse ingezetenen die een polis van lijfrente hebben afgesloten

bij deze verzekeraar. Het kan toch niet worden ontkend dat de doorsnee adspirant-verzekerde, die dit fiscale risico onderkent, praktisch altijd zal kiezen voor een Nederlandse verzekeraar, zelfs indien de buitenlandse verzekeraar betere condities biedt? Dit is een vorm van indirecte discriminatie die de buitenlandse verzekeraar in feite buiten de deur houdt.

Deze discriminatie kan toch nog eenvoudig worden gerepareerd in dit wetsvoorstel. Zoals de leden van mijn fractie reeds hebben aangegeven, zou deze reparatie kunnen bestaan uit handhaving van de fiscale toelating voor deze maatschappijen, indien de sluiting van het Nederlandse bijkantoor plaatsvindt met instemming van de verzekerden, dan wel na verkregen ontheffing van de Verzekeringskamer. Zijn de bewindslieden bereid, alsnog een dergelijke tegemoetkoming te overwegen?

Dan de toestemming van de Verzekeringskamer. Indien de buitenlandse verzekeraar de portefeuille overdraagt aan een andere buitenlandse verzekeraar is toestemming van de Verzekeringskamer vereist. In die situatie mag worden aangenomen, aldus de bewindslieden, dat de Verzekeringskamer de fiscale effecten zal meewegen. De leden van mijn fractie zouden graag willen horen op welke gronden de bewindslieden deze "extraterritoriale" stellingname baseren. De Wet toezicht verzekeringsovername beperkt immers de afweging tot verzekerings-technische en niet tot fiscale overwegingen van polishouders. Hebben de bewindslieden op dit punt wellicht overleg gevoerd met de Verzekeringskamer, of hebben zij een wijziging van deze wet op het oog?

Ook bij immigranten merken wij een merkwaardig verschil op in de spiegelbeeldsituatie die bestaat tussen Nederlandse verzekeraars en buitenlandse verzekeraars, waarbij het gaat om buitenlandse verzekeraars bij wie immigranten hun pensioenaanspraken hebben opgebouwd. Hier wordt de buitenlandse verzekeringmaatschappij wel toegelaten, zij het via de achterdeur aan de hand van de immigrant. In deze situatie wordt aan de buitenlandse verzekeringmaatschappij geen enkele eis gesteld met betrekking tot het verstrekken van premieoverzichten, inhoudingsplicht en dergelijke, zoals dit voor Nederlandse maatschappijen volledig geldt.

Het beleid richting Brussel. De leden van de CDA-fractie constateren dat het omgaan met EG-regelgeving nu kort na elkaar — plan-Simons en de brede herwaardering — aanleiding heeft gegeven tot "last minute"-overleg met de Europese Commissie. Zij herinneren zich nog levendig in dit verband de spoedreis van staatssecretaris Simons met 13 ambtenaren naar Brussel, één dag voor de behandeling van de stelselherziening in deze Kamer en het recente informele overleg over de brede herwaardering, dat kennelijk door de bewindslieden is gevoerd in Brussel. De leden van mijn fractie zouden graag willen weten wat het toekomstig beleid van de bewindslieden c.q. het kabinet is wanneer er een reële dreiging is van strijdigheid met EG-richtlijnen. Zijn zij bereid om in dat soort situaties in de toekomst de toetsing aan EG-richtlijnen vooraf zo uitputtend mogelijk te behandelen c.q. uitsluitend vooraf te verkrijgen over mogelijke strijdigheid alvorens belangrijke wetgeving te entameren?

Voorzitter! Nog enkele capita selecta. Allereerst de indexatie van de kapitaalverzekeringen. Een aantal fracties heeft aandacht gevraagd voor dit onderwerp. Naar de mening van de bewindslieden dienen deze bedragen te worden gerekend tot de zogenoemde "vaste bedragen", waarop automatische inflatiecorrectie niet van toepassing is en dat op grond van doelmatigheidsoverwegingen en beleidsoverwegingen.

Bij vaste bedragen is de gedragslijn van Financiën dat periodiek zal worden gekeken of er reden is om deze bedragen bij te stellen teneinde meer recht te kunnen doen aan "de veelal complexe overwegingen die de desbetreffende regeling motiveren". Soms duurt "periodiek" wel lang. Zo is bijvoorbeeld de stakingsvrijstelling van f 20.000 — ook zo'n vast bedrag — sinds 1977 niet meer bijgesteld en zo kan ik er nog wel een paar noemen. Er is een lijstje beschikbaar waar nog een aantal "oudjes" op staat. Wij zijn er dus niet gerust op dat er periodieke aanpassing zal plaatsvinden bij kapitaalverzekeringen indien daar verder geen duidelijkheid over komt in deze Kamer. De leden van mijn fractie zouden daarom gaarne van de staatssecretaris vernemen op grond van welke "complexe overwegingen" de vrijstellingsbedragen voor kapitaalverzekeringen behoren te worden

uitgesloten van automatische indexatie.

Wel erkennen de bewindslieden dat kapitaalsuitkeringen die na een lange looptijd plaatsvinden, maatschappelijk als een onderhoudsvoorziening worden beschouwd, ofschoon zij ook in geringe mate elementen bevatten van spaarcontracten. Dan zou het toch redelijk zijn dat de belastingplichtige niet in onzekerheid wordt gelaten over de aanpassing van de vrijstellingsbedragen aan de inflatie in de toekomst? Dit klemt te meer omdat de hoogte van het vrijstellingsbedrag een rol speelt bij de afsluitbeslissing.

Uitgangspunt voor de leden van mijn fractie is dat er rechtszekerheid komt voor de belastingplichtigen. Zij hebben ervoor gepleit om deze vrijstellingsbedragen automatisch te corrigeren voor inflatie, bijvoorbeeld iedere twee jaar. De bewindslieden vonden een periode van twee jaar echter wat aan de korte kant. Nu kan men ook denken aan een systeem waarbij telkens automatisch wordt geïndexeerd zodra de inflatiegroei met een bepaald percentage, bijvoorbeeld 5, is toegenomen. En dan bij wijze van alternatief. Bij nadere afweging meent mijn fractie echter dat jaarlijkse indexatie het beste past bij dit type vrijstelling en ook het beste past in dit type wetsvoorstel. Mijn fractie acht dit een zwaar punt.

Zij menen overigens voorts dat indexatie ook op haar plaats is bij de conserverende aanslag bij emigratie indien de lijfrentepremie-af trek meer dan f 100.000 bedraagt. Hier staat indexatie echter los van overwegingen over vaste bedragen of onderhoudsvoorzieningen. Zij menen dat indexatie van dit toch al willekeurige "grensbedrag" veeleer het logisch sequel is van de nieuwe wetgeving, waarbij de aftrekbare lijfrentepremies ook worden geïndexeerd. Is de staatssecretaris bereid om de Kamer op het punt van indexatie tegemoet te komen?

Voorzitter! De leden van mijn fractie hebben reeds in een eerder stadium aangedrongen op spoedige voortzetting van het overleg met de verzekeraars over de fiscale behandeling van fractieverzekeringen. Bij de fractieverzekering loopt de verzekeringnemer zowel in positieve als in negatieve zin risico ten aanzien van de beleggingen, dit in tegenstelling tot bij de gewone levensverzekering die een vaste uitkering garan-

deert. Tijdens de UCV van 6 mei 1991 heeft de staatssecretaris toegegeven dat het idee hem sympathiek is om vermogenswinst ook in het kader van dit wetsvoorstel op dezelfde wijze te behandelen als elders in de fiscale wetgeving van Nederland. Zijn bezwaren waren overwegend van praktische aard.

De leden van mijn fractie hebben vernomen dat er op korte termijn overleg zal plaatsvinden aan de hand van een ontwerp-wetstekst, waarover bij de verzekeraars reeds overeenstemming bestaat. Zij zouden de bewindslieden dan ook graag willen aansporen om tot een wettelijke regeling te komen en zij vragen de staatssecretaris of hij bereid is een voorstel hiertoe mee te nemen bij de brede herwaardering 2, indien uit het overleg blijkt dat de tekst van de verzekeraars een redelijke basis vormt voor een wetsvoorstel. Zij vragen deze toezegging, omdat naar hun mening een langere onzekerheid dan wel een onderbreking dit produkt voor de verzekeringsmaatschappijen definitief uit de markt zal nemen.

Ten slotte kom ik bij de winstbewijzen. De leden van mijn fractie hebben met belangstelling kennis genomen van de toelichting die de bewindslieden hebben gegeven met betrekking tot de fiscale behandeling van winstbewijzen in de nadere memorie van antwoord. De beantwoording is met name interessant omdat hierbij bleek dat de formulering in de nadere memorie van antwoord principieel afweek van de formulering in het kort ervoor verschenen persbericht. De van elkaar afwijkende teksten hebben de verwarring alleen maar vergroot. Het is daarom van groot belang voor de rechtszekerheid maar ook voor de positie van de beurs — ik denk met name aan Amsterdam Financieel Centrum — dat er definitieve duidelijkheid komt ter zake van de fiscale behandeling van winstbewijzen, met name indien deze via de beurs worden verhandeld. Dit probleem zou heel simpel zijn opgelost als winstbewijzen fiscaal als aandeel worden behandeld. De bewindslieden merken daarentegen op dat er een grote verscheidenheid aan vormen van winstbewijzen bestaat en dat daarom naar hun mening niet in zijn algemeenheid kan worden gezegd dat in de winstbewijzen het karakter van aandeel overheerst.

In grote lijnen kunnen de leden van

mijn fractie deze redenering volgen. Zij menen echter dat er een onderscheid kan worden gemaakt tussen winstbewijzen die via de beurs worden verhandeld en andere winstbewijzen. Winstbewijzen die via de beurs worden verhandeld, sluiten naar hun oordeel in ieder geval zodanig nauw aan bij aandelen, dat zij fiscaal als aandeel kunnen worden gekwalificeerd. Zeker indien men in aanmerking neemt dat bij deze winstbewijzen geen waardedaling optreedt door tijdsverloop. Kan de staatssecretaris deze redenering delen? In het bevestigende geval is op dit belangrijke punt namelijk geen nieuwe wetgeving nodig en wordt een stuk rechtsonzekerheid weggenomen. Mijn fractie hecht aan de beëindiging van de onduidelijkheid op dit punt.

Ten slotte verklaarden de bewindslieden ten aanzien van dit onderwerp dat de voor te stellen regeling voor de vervreemding van winstbewijzen vanaf de inwerkingtreding van het onderhavige wetsvoorstel gaat gelden. Mijn fractie leidt hieruit af dat het voor te stellen fiscale regime in ieder geval niet ongunstiger zal uitpakken voor de belastingplichtige. Deze mag immers door deze terugwerkende kracht, zoals aangekondigd, niet in een slechtere positie terechtkomen. Deelt de staatssecretaris deze conclusie?

Mijnheer de voorzitter! De leden van mijn fractie onderschrijven in grote lijnen de uitgangspunten die aan het wetsvoorstel ten grondslag liggen. Zij hebben kritische opmerkingen gemaakt bij de wijze van totstandkoming van het wetsvoorstel, een aantal uitvoeringsaspecten en de EG-problematiek. Zij wachten met grote belangstelling de antwoorden van de staatssecretaris af op de door hen gestelde vragen alsmede op hun beschouwingen, voor zover deze niet in concrete vragen zijn geformuleerd.

De voorzitter: Ik vind het zeer plezierig om u als eerste te mogen gelukwensen met deze maiden-speech. Ik kan u zeggen dat uw naam via rapporten reeds tot ons was doorgedrongen, u reeds was vooruitgesneld. Dat u als pleitbezorger voor de vereenvoudiging van de wetgeving voor de belastingplichtige hier met de complexiteit van het wetgevingsproces en het wetgevingsprodukt te maken krijgt, kan dat proces en produkt op termijn alleen

maar ten goede komen, uiteraard binnen de grenzen die de Kamer aan haar taak pleegt te stellen. Ik feliciteer u van harte.

□

De heer **Hilarides** (VVD): Mijnheer de voorzitter! Het voorliggende wetsvoorstel heeft een lange voorgeschiedenis. De aanloop tot de brede herwaardering is reeds in het jaar 1974 begonnen. In dat jaar heeft de toenmalige staatssecretaris van Financiën aangekondigd, een onderzoek in te stellen naar de vraag of een wetswijziging mogelijk en noodzakelijk was om bepaalde vormen van oneigenlijk gebruik van de aftrek van bepaalde termijnen van lijfrente tegen te gaan.

Het voorontwerp van wet dateert van juli 1987 en omvatte voorstellen tot wijziging van het fiscale regime voor onderhoudsvoorzieningen en spaarvormen alsmede voor verzekeraars en pensioenlichamen.

Hoewel het aanvankelijk de bedoeling was om te komen tot reparatiewetgeving, is gekozen voor een veel breder uitgangspunt: het voorontwerp ging uit van een geheel nieuwe structuur voor lijfrenten, pensioenen en kapitaalverzekeringen en had zowel betrekking op de loonen inkomstenbelasting als op de vermogensbelasting en het successierecht.

Het thans aan de orde zijnde wetsvoorstel heeft, en naar mijn mening ten onrechte, geen betrekking op de fiscale behandeling van pensioenen in de loonbelasting en op de aanpassing van de vermogensbelasting en het successierecht. Ik kom daar in het vervolg van mijn betoog nog nader op terug.

Mijnheer de voorzitter! Het wetsvoorstel brede herwaardering is een belangrijk stuk wetgeving op fiscaal gebied. Voorafgaand aan deze openbare behandeling heeft een uitvoerige schriftelijke behandeling in dit huis plaatsgevonden. Wij bedanken de staatssecretaris voor de wijze waarop hij ingegaan is op de vragen en opmerkingen van mijn fractie, alhoewel niet alle vragen op een bevredigende wijze zijn beantwoord. Ik zal mij vandaag dan ook beperken tot een commentaar op hoofdpijnen.

Laat ik beginnen met het maken van een aantal opmerkingen over de gevolgde procedure. In eerste instantie is gekozen voor een